

зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю у різних варіантах передбачена така підстава, як систематичне або грубе неодноразове порушення правил адвокатської етики, яку можна віднести до оціночного поняття. Зрозуміло, що найбільш справедливими «оцінниками» дисциплінарного проступку адвоката можуть бути самі адвокати.

Звертає на себе увагу встановлена Законом заборона допустимості суміщення повноважень голови кваліфікаційно-дисциплінарної комісії і голови ради адвокатів регіону, що унеможливить вплив керівника ради на рішення, що приймаються комісією.

У п.п. 14, 15 ст. 23 чинного Закону містять заборону притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката (особу, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю) або погрожувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом, а також за його висловлювання у справі, у тому числі ті, що відображають позицію клієнта, заяви у засобах масової інформації, якщо при ньому не порушуються професійні обов'язки адвоката. Нібито право адвоката на власну позицію у справі даним законодавчим формулюванням є забезпечене. (Анікіна Н. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Випуск 60, с. 289).

Лук'янець В.В.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Україна зараз намагається вступити до європейського співтовариства, і основні принципи, які лежатимуть в основі вступу України до Європейського Союзу, передусім, – забезпечення прав людини й основоположних свобод та повага до принципу верховенства права. Утвердження цих принципів є неможливим без реформування та приведення у відповідність до європейського законодавства недержавного самоврядного інституту – адвокатури України, що відповідно до положень конституційної реформи отримав монополію на представництво у суді інтересів інших осіб (Закон України «Про внесення змін до Конституції (щодо правосуддя)», від 02.06.2016 року, Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1401-19/paran161#n161>). Враховуючи подібне становище постійний розвиток та удосконалення законодавства про адвокатуру видається життєво необхідним для захисту прав та свобод людей в суді.

Вдосконалення законодавства про адвокатську діяльність має різноманітні напрями, які на думку творців відповідних законопроектів зможуть покращити становище адвоката в країні. На офіційному сайті Верховної Ради зареєстровано досить багато законопроектів, пов'язаних з бажанням змінити правила гри в даній сфері, але в переважній більшості вони навіть не проходять першого читання.

Розглянемо деякі із них, що видаються найцікавішими, для того, щоб зрозуміти, в якому напрямі рухаються проекти змін до законодавства про адвокатуру. Першочергово слід розглянути проект закону № 1794 від 19.05.2015 року, що має на меті вирішити велику кількість питань. Вказаний законопроект передбачає: 1) збільшення цензу стажу роботи у галузі права для осіб, які виявили намір набути статус адвоката та терміну їх стажування, а натомість – скасування плати за складання кваліфікаційного іспиту та стажування; 2) закріплення реальних гарантій адвокатської діяльності, зокрема, в частині збереження адвокатської таємниці та щодо обсягу відомостей, документів та інформації, які адвокат може збирати при здійсненні адвокатської діяльності; 3) закріплення права адвокатів, адвокатських бюро та об'єднань самостійно обирати встановлені законом систему і порядок оподаткування доходів від адвокатської діяльності, в тому числі спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, а також, для адвокатських об'єднань самостійно визначати порядок укладання договорів про надання правової допомоги; 4) вдосконалення процедури формування органів адвокатського самоврядування шляхом її спрощення та забезпечення участі всіх адвокатів у такому процесі; 5)

зменшення строків перебування на посадах голів, їх заступників, секретарів органів адвокатського самоврядування та скасування виплати їм винагороди за виконання ними своїх обов'язків; 6) ліквідацію Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, скасування обов'язкового членства всіх адвокатів в Національній асоціації адвокатів України та скасування нинішнього статусу цієї організації з наданням адвокатам права самим вирішувати, в які об'єднання вони вступають; 7) з метою підвищення якісного рівня здійснення представництва інтересів громадян, підприємств, установ та організацій у судах при розгляд цивільних, господарських, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення, підвищення відповідальності за наслідки представництва, забезпечення особі права на професійний захист її інтересів у судах і інших державних органах, Законопроектом пропонується внести зміни до відповідних положень процесуальних кодексів щодо здійснення такого представництва виключно адвокатами (за винятком випадків коли представництво здійснює безпосередньо уповноважений працівник юридичної особи). (Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування органів адвокатського самоврядування. – [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=53631).

Варто зазначити, що викладені вище положення мають право на існування, так як вони покликані ліквідувати процедуру стажування кандидата в адвокати, яка по суті є формальною, децентралізувати адвокатуру як організацію, що зменшить ризики адміністративного впливу на конкретного її представника центральними органами, а також надати реальне право обирати адвокату систему оподаткування.

Тематики адвокатської монополії стосувався законопроект № 1794 – 1 від 04.02.2015 року, який навіть був затверджений на засіданні Ради адвокатів України. Він також містив положення про те, що представником фізичної особи може бути лише адвокат (Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України Про адвокатуру та адвокатську діяльність та деяких інших законодавчих актів України (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування і роботи органів адвокатського самоврядування)». – [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH1DU1AA.html). При цьому, юридичних осіб і далі могли б представляти внутрішні юристи. Також варто зауважити, що законопроект ще мав на меті врегулювати форми здійснення адвокатами їх професійної діяльності. Крім того, законопроект вносить більше корективів до таких понять: «адвокат», «види правової допомоги», «представництво», надає визначення новому поняттю «адвокат іноземної держави», конкретизує яким чином держава має створювати належні умови для діяльності адвокатури та забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності. Також у законопроекті вказується, що адвокат повинен мати стаж роботи в галузі права не менше трьох років після здобуття повної юридичної освіти, на відміну від діючого законодавства, в якому цей термін є меншим, а саме – не менше двох років. Також вказується, що адвокатом не має бути особа, до якої протягом останніх трьох років накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення та яка має захворювання, що перешкоджають здійсненню адвокатської діяльності. Також визначається який стаж за спеціальністю зараховується. А помічник адвоката зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю. Визначається предмет адвокатської таємниці, і що вона не обмежена в часі.

Надалі будуть охарактеризовані законопроекти, пов'язані з можливими шляхами вдосконалення лише деяких аспектів діяльності адвокатури. Почнемо із проекту закону № 1194 від 02.02.2014 року, який передбачає підвищення стандартів безпеки для адвокатів. Його автори запропонували надати адвокатам право купувати, зберігати та використовувати вогнепальну зброю, боєприпаси до неї, а також спеціальні засоби захисту. (Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо заходів правового захисту адвокатів». – [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH0X600A.html).

Беззаперечно, ініціатива цікава, але сумнівна, адже адвокат є особою, що займається інтелектуальною діяльністю, та навряд чи навчений правильно поводитись із зброєю. А зброя в невмілих руках надзвичайно небезпечна. Також, якщо адвокат справді має бажання володіти

зброєю, то він може отримати її передбаченому законом порядку. А для захисту від ворогів в Україні діє поліція, або за наявності коштів – приватні охоронні структури. Тому подібні зміни не видаються доцільними. І наостанок, автори проекту так і не пояснили, чому саме адвокат має отримати такі привілеї, як вільне володіння та користування зброєю. Тому не дивно, що цей законопроект і досі не розглянутий.

Перейдемо до наступного напрямку, за яким можливо вдосконалити профільне для адвокатів законодавство. Проект закону № 2298а від 06.07.2015, передбачає введення загальнообов'язкового страхування професійної діяльності адвоката від ненавмисних професійних помилок або недбалих дій адвоката при здійсненні адвокатської діяльності. (Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо обов'язкового страхування професійної відповідальності адвоката)». – [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH1RU68A.html). Для обґрунтування необхідності прийняття вказаного законопроекту зазначається, що відповідно до Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 1988 року: «адвокати завжди повинні бути застраховані від пред'явлення позовів, пов'язаних з недостатньою професійною компетентністю». Страхування професійної відповідальності адвокатів є обов'язковим для більшості європейських країн. На думку автора роботи, вказаний законопроект має раціональне зерно, так як адвокат дійсно може випадково, не бажаючи того, іноді нанести шкоду інтересам клієнта. І щоб вони були захищені на випадок, коли він сам не зможе цю шкоду сплатити – необхідно мати страховку. Крім того, це може підвищити рівень довіри населення до адвокатури, так як люди будуть розуміти, що вони захищені від можливих неправильних дій адвоката. І неможливо обійти стороною той факт, що якщо Україна хоче вступити до Європейського Союзу, то їй доведеться гармонізувати своє законодавство із європейським. А в Європі майже у всіх країнах адвокати мають страховку. Тому прийняття подібного законопроекту може бути бажаним, так як буде нести вказані вище позитивні аспекти.

Підбиваючи підсумки викладеному вище, можна стверджувати, що основні напрями реформування законодавства про адвокатську діяльність мають позитивні тенденції, так як вони спрямовані на гармонізацію законодавства права України та Європейського Союзу, збільшення рівня довіри населення до адвокатури, забезпечення більшої незалежності та гарантування прав адвокатів, зменшення впливу органів адвокатського самоврядування на них, а також спрощення порядку доступу до адвокатського статусу та надання можливості отримати його лише дійсно досвідченим спеціалістам. Крім того, проекти законів містили дуже правильні положення щодо залишення права на представництво в суді інтересів юридичних осіб їх представникам, які, на жаль, не були враховані законодавцями про переписуванні основного закону, і автор роботи сподівається, що в майбутньому ці ініціативи все ж будуть почуті та реалізовані.

Лутаєва Г.В.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АДВОКАТУРА ЯК ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Існування інституту адвокатура, як явища суспільного, говорить про певний стан суспільного розвитку загалом, і громадянського суспільства зокрема. Адже не у всіх країнах світу існує певний незалежний інститут, який має на меті захист прав і свобод членів цієї країни. Не може він існувати і самотійно, без певних, об'єктивно зумовлених причин існування. Інститут адвокатури діє відповідно до потреб громадян цієї країни. А рівень діяльності адвокатури залежить від рівня суспільної свідомості (від рівня громадянського суспільства).

Адвокатура є структурним елементом як державних, так і суспільних систем і покликана сприяти захисту прав та інтересів громадян насамперед цього суспільства й держави. Вона відіграє фундаментальну роль для встановлення та підтримання верховенства права й захисту прав людини. Вона є комплексним проявом як державного, так і суспільного попиту, оскільки